

УДК 338.432:635.21:332.122

Л.М. Мех, к.е.н., доцент, Чернігівський національний педагогічний університет ім. Т.Г. Шевченка

О.В. Абакуменко, к.е.н., доцент, Чернігівський державний інститут економіки і управління

ОЦІНКА ТЕНДЕНЦІЙ І ЗМІН У РОЗВИТКУ ГАЛУЗИ КАРТОПЛЯРСТВА В РОСІЇ

У статті розглядаються основні тенденції розвитку галузі картоплярства в Росії, висвітлено проблеми і перспективи розвитку картопленпродуктового підкомплексу.

Ключові слова: картопля, картопленпродуктовий підкомплекс, валовий збір, урожайність, ринок картоплі.

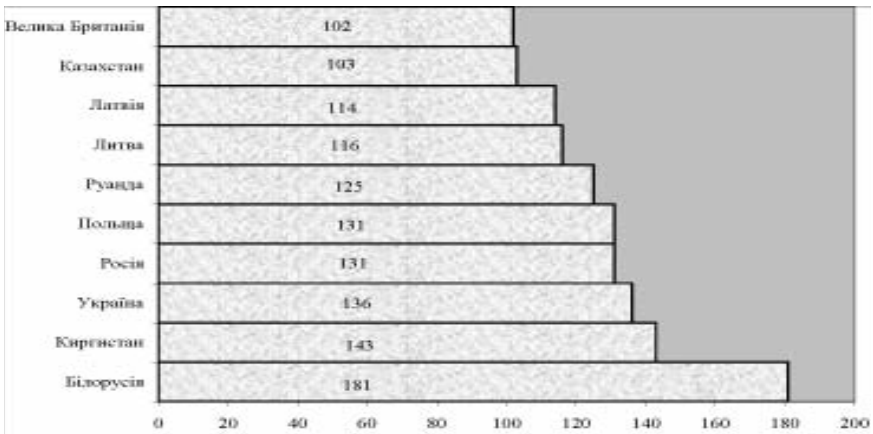
Світове співтовариство давно хвилює проблема продовольчої безпеки, яка останнім часом усе більше загострюється. Збільшення виробництва картоплі може вирішити глобальні проблеми не тільки пов'язані з продовольчою безпекою. Простота вирощування і висока енергетична цінність перетворили картоплю на найважливішу сільськогосподарську культуру, що приносить реальний дохід мільйонам дрібних і середніх фермерів.

Вивченню і узагальненню питань розвитку галузі картоплярства присвячені наукові праці В.В. Коночуненка, В.С. Куценка, О.В. Сидорчука, О. Цимбалюка та ін. Однак в них не знайшли відображення проблеми розвитку картоплярства в слов'янських країнах східної Європи, зокрема Росії.

Метою даної статті є дослідження тенденцій і змін у розвитку галузі картоплярства в Росії.

Україна, Росія і Білорусія входять в десятку світових виробників картоплі. Сукупно вони виробляють майже 1/5 світового виробництва картоплі. Росія є лідером по посівних площах і валових зборах картоплі, поступаючись тільки Китаю та займає четверте місце в світі по споживанню картоплі в розрахунку на душу населення – біля 130 кг (рис. 1).

На долю країни, при чисельності населення 2,5% від населення світу, припадає 17% посівних площ картоплі, 11% світового валового збору – при дуже низькій урожайності, в основному із-за поганої якості насіннєвого матеріалу [6, с. 6].

Рис. 1. Споживання картоплі на душу населення в різних країнах, кг

Таблиця 1.

Динаміка урожайності картоплі*

	1991	1995	2000	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Росія	109	118	105	116	115	121	130	129	138
Україна	95	96	122	116	133	128	133	131	139

*Таблицю складено на основі статистичних збірників України і Росії

Дані табл. 1 наглядно демонструють стійку тенденцію до зростання урожайності картоплі. В 2008 році вона склала 138 ц/га, що на 26,6 % більше ніж в 1991 році, але це лише 70% світового рівня.

При цьому валовий збір картоплі за 1991-2008 рр. зменшився на 16,0 % і в 2008 році склав 28,8 млн. т. В розрахунку на душу населення в 2008 році вироблено 236 кг (рис. 2), що на 2,2% більше проти 1991 року.

Різне скорочення посівних площ в сільськогосподарських підприємствах відкинуло галузь на рівень городництва [6, с. 7]. Питома вага картоплі в структурі посівних площ сільськогосподарських культур починаючи з 2006 року має стійку тенденцію до зниження (рис. 3).

Особливість картоплепродуктового підкомплексу Росії пов'язана з тим, що в сільськогосподарських підприємствах і фермерських господарствах виробляється лише незначна доля картоплі. Основними виробниками картоплі в країні є особисті підсобні господарства, на долю яких припадає більше 90% від загального обсягу виробленої картоплі в країні [2, с. 8].

Рис. 2. Динаміка валового збору картоплі в Росії

*Побудовано на основі даних міністерства сільського господарства Російської Федерації

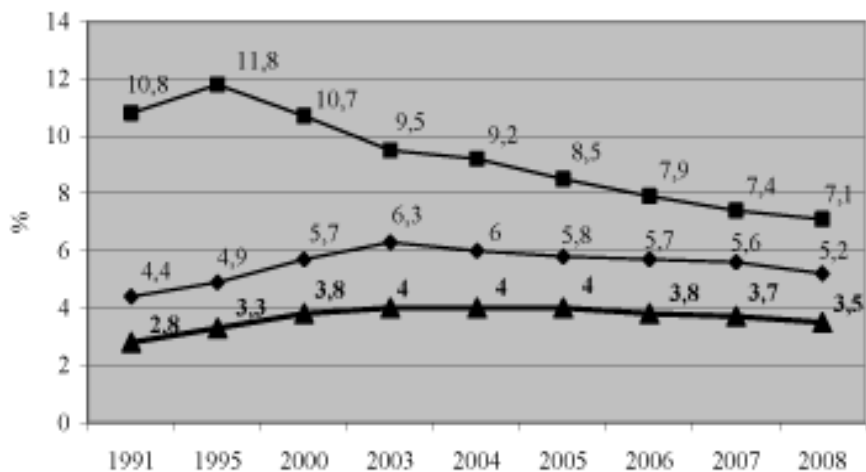

Рис. 3. Питома вага картоплі в структурі посівних площ сільськогосподарських культур, %

Нерозвинутість ринкової інфраструктури і слабка інформаційна забезпеченість господарюючих суб'єктів ринку картоплі приводить до падіння товарності картоплярства, невиправдано великій кількості посередників, низької долі реалізації по організованим каналам збуту, росту цін на картоплю і зростанню її міжрегіональних поставок [4, с. 3].

За період реформ в Росії намітилась тенденція територіальної спеціалізації виробництва картоплі [6, с. 6].

Таким чином, криза АПК негативно відобразилась на стані картоплепродуктового підкомплексу: розвал системи насінництва, і як результат, скорочення виробництва і реалізації еліти, зниження якості насінневого матеріалу; загальний технологічний занепад у всіх групах товаровиробників, значний знос техніки, недостатнє оснащення товаровиробників засобами механізації і паливо-мастильних матеріалів; руйнування сировинних зон картоплепереробних підприємств і недостатня їх оснащеність сучасним обладнанням; зниження виробництва картоплі і продуктів її переробки.

Для гарантованого постачання картоплею населення країни і переробної промисловості необхідно:

організувати виробництво, зберігання і переробку бульб в сприятливих ґрунтових, природнокліматичних і економічних зонах країни;

забезпечити технологічну спеціалізацію господарств на виробництві насінневої, продовольчої і придатної до переробки картоплі;

здійснити підбір високопродуктивних спеціальних сортів картоплі;

забезпечити комплексне застосування добрив і інтегровану систему захисту рослин;

впровадити комплексну механізацію по всьому технологічному ланцюжку — від підготовки ґрунту, посадки високоякісного сертифікованого насінного матеріалу до прибирання, сортування, закладки бульб на зберігання, товарної обробки (переробки) і збуту картоплі (картофелепродуктів) [6, с. 8].

Список використаних джерел

1. Беларусь и Россия. 2008: Стат.сб. /Белстат, Росстат, Постоянный Комитет Союзного государства. - М., Росстат, 2008. — 179 с.
2. Данилова Л. Н. Формирование и развитие картофелепродуктового подкомплекса АПК: автореф. дис. на соискание науч. ученой степени канд. экон. наук: спец. 08.00.05 „Экономика и управление народным хозяйством: экономика, организация и управление предприятиями, отраслями, комплексами – АПК и сельское хозяйство”/ Данилова Л. Н. — Воронеж, 2006. — 25 с.
3. Заверюхина Я. Бесценный дар земли в новом свете: годовой обор / Я.Заверюхина, В.Теляк. – Рим: Продовольственная и сельскохозяйственная организация объединенных наций, 2008. – 148 с.
4. Керимова А.Д. Развитие рынка картофеля (на материалах пензенской области): автореф. дис. на соискание науч. ученой степени канд. экон. наук: спец. 08.00.05

- „Экономика и управление народным хозяйством: экономика, организация и управление предприятиями, отраслями, комплексами – АПК и сельское хозяйство”/ Керимова А.Д. – М., 2008. – 24 с.
5. Лукин Д.Н. Развитие производства продукции картофелепродуктового подкомплекса в условиях дефицита продовольственных ресурсов: экономический аспект: автореф. дис. на соискание науч. ученой степени канд. экон. наук: спец. 08.00.05 „Экономика и управление народным хозяйством: экономика, организация и управление предприятиями, отраслями, комплексами – АПК и сельское хозяйство”/ Лукин Д.Н. – М., 2009. – 24 с.
  6. Тульчев В. В. Эффективное размещение производства, хранения и переработки картофеля в регионах страны / В. В. Тульчев. // Картофель и овощи. – 2006. – №1. – С. 6-8.

Annotation. *Main tendencies in the development of the potato branch in Russia are considered in the article, the problems and perspectives of the potato subcomplex development are presented.*

Key words: *potato, potato subcomplex, croppage, potato market.*

10

Dr Dariusz Nowak, *Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu, Katedra Ekonomiki Produkcji*

MOTYWY WSPÓŁPRACY POLSKICH PRZEDSIĘBIORSTW Z PARTNEREM ZAGRANICZNYM

Artykuł przedstawia wyniki badań empirycznych dotyczących motywów współpracy przedsiębiorstw polskich z ich zagranicznymi kooperantami. Badania prowadzono w latach 2007-2008 wśród 269 przedsiębiorstw funkcjonujących na rynku dóbr przemysłowych. Podstawą ich klasyfikacji był rodzaj kooperacji, w jakim uczestniczą, oraz średnioroczny poziom zatrudnienia¹. Wyniki badań pozwalają na sformułowanie kilku wniosków natury ogólnej dotyczących współpracy polskich przedsiębiorstw z zagranicznymi partnerami. Należy jednak podkreślić, że uzyskane wyniki oparte na ograniczonej próbie badawczej nie mogą stanowić podstawy do ich uogólniania, stanowią jednak pewną ilustrację prezentowanych rozważań oraz ukazują trudności w rozwoju relacji pomiędzy przedsiębiorstwami polskimi i zagranicznymi.

---

¹ Podstawą klasyfikacji przedsiębiorstw była liczba zatrudnionych, ze względu na brak informacji o pozostałych elementach, dotyczących ilościowych kryteriów klasyfikacji.